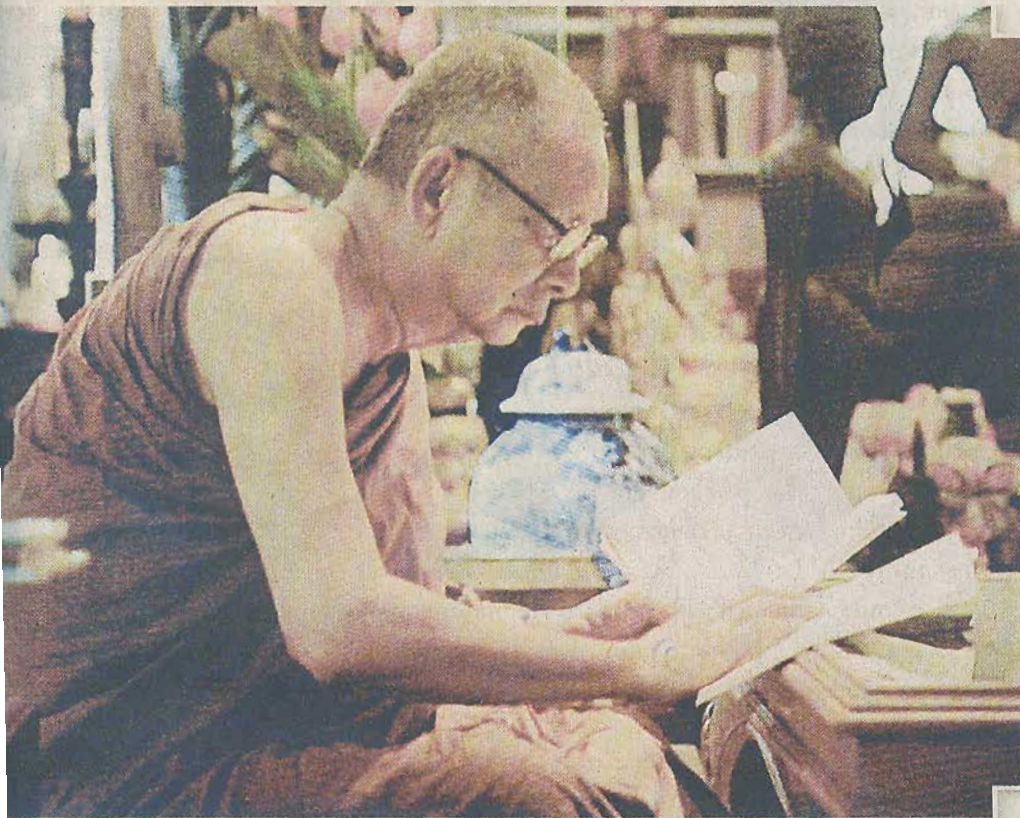


พระเกียรติคุณอเนกอนันต์

พระคุณูปการแห่งพุทธศาสนา



เดลินิวส์) ไร่ดี

“ในการเทศน์แต่ละครั้งทรงมีการเตรียมการเป็นอย่างดี โดยก่อนวันจะทรงเทศน์ ทรงพิจารณาเลือกหัวข้อธรรมจากพระไตรปิฎกว่า จะทรงเทศน์เรื่องอะไร แล้วทรงจดบันทึกหัวข้อธรรมหรือพุทธภาษิตบทนั้นมาทบทวนจนขึ้นใจ หลังทำวัตรสวดมนต์ก่อนจะเข้าจำวัดในคืนวันนั้นจะนำเอาหัวข้อธรรมที่เตรียมไว้มาไตร่ตรองว่าธรรมแต่ละข้อมีความหมายว่าอย่างไร มีกระบวนการธรรมอย่างไร เกี่ยวโยงกันอย่างไรจนเข้าใจแจ่มแจ้งในพระทัยตั้งแต่ต้นจนจบ เท่ากับทรงลองเทศน์ให้พระองค์เองฟังก่อนแล้วจึงทรงนำไปเทศน์ให้คนอื่นฟัง”

สม

เด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นผู้ใฝ่ใน
การศึกษา ทรงมีพระอริยาธย

ใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยเฉพาะทางด้านภาษาทรง
ศึกษาภาษาต่าง ๆ อาทิ อังกฤษ ฝรั่งเศส
เยอรมัน จีน สันสกฤตและนอกจากความ
สนพระทัยในการเรียนภาษาต่าง ๆ แล้ว ทรง
ใฝ่พระทัยในการแสวงหาความรู้อยู่เสมอซึ่ง
ในวิธีการแสวงหาความรู้ของพระองค์คือ
การอ่านหนังสือทั้งหนังสือภาษาไทยและ
หนังสือภาษาอังกฤษ และมีได้ทรงจำกัดการ
อ่านเฉพาะหนังสือทางพระพุทธศาสนา แต่
รวมถึงหนังสือที่เป็นความรู้ทั่วไปด้วย

ในการ เผยแผ่พระพุทธศาสนา
สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
ทรงเป็นพระมหาเถระที่ดำเนินงานพระธรรม
ทูตในต่างประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ทรงนำ
พระพุทธศาสนาเถรวาทสู่ทวีปออสเตรเลีย
โดย สร้างวัดพุทธรังษี ณ นครซิดนีย์
ประเทศออสเตรเลีย ทรงส่งพระธรรมทูต

สังฆราชทรงยึดถือพระปฏิปทาของสมเด็จพระ
สังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์
เป็นแบบอย่างในการประพฤติ ปฏิบัติ
พระองค์มาโดยตลอด เช่น ทรงตำรวม
เครื่องรัดในพระธรรมวินัย ทรงมักน้อย
สันโดษ ทรงเอาพระทัยใส่ในการศึกษาวิจัย
ธรรมและปฏิบัติสมาธิกรรมฐานอย่างต่อเนื่องเป็นกิจวัตร ฯลฯ ทรงปฏิบัติพระองค์
แบบพระกรรมฐานในเมือง ทรงเล่าว่าเป็น
ธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมาในคณะธรรมยุต
ว่า ภิกษุสามเณรพึงปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน
เพื่อเป็นเครื่องรักษาใจหรือเพื่อให้ใจมีงานที่
ถูกต้องได้คิดได้ทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระผู้
เป็นเถระหรือเป็นผู้ปกครองของหมู่คณะพึง
ถือเป็นกิจที่จะต้องปฏิบัติไม่ว่าจะอยู่ในป่า
หรือในเมือง เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ภิกษุ
สามเณรที่อยู่ในปกครอง

ในภาระหน้าที่ด้านการศึกษา ที่เป็น
ส่วนของวัด ทรงเริ่มทำหน้าที่นี้มานับแต่ทรง
เป็นพระเปรียญ คือ เป็นครูสอนพระปริยัติ
ธรรมทั้งแผนกนักธรรมและแผนกบาลี



ไทยช่วยฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเถรวาทใน
ประเทศอินโดนีเซีย อีกทั้งสมเด็จพระญาณ
สังวรยังได้เสด็จไปให้การบรรพชาแก่กุลบุตร
ชาวเนปาล ณ นครกาฐมาณฑุ ซึ่งยังผลให้
เกิดความตื่นตัวในการบวชเพื่อศึกษาปฏิบัติ
พระพุทธศาสนา พร้อมด้วยการส่งเสริมฟื้นฟู
พระพุทธศาสนาขึ้นในหมู่ชาวเนปาลอย่าง
กว้างขวาง ฯลฯ และในฐานะประมุขสงฆ์
สูงสุดพระองค์ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจและ
พระศาสนากิจครบถ้วนทรงเป็นผู้ปกครอง
อันเที่ยงธรรม มั่นคงในพระธรรมวินัยยิ่ง

ด้วยสำนึกในพระคุณูปการอันทรง
คุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและ
ประเทศชาติอย่างอนอกอนันต์จึงขอนำพระ
กรณียกิจ พระศาสนากิจในพระองค์เผยแพร่
นำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบ โดยส่วน
หนึ่งจากข้อมูลในเว็บไซต์วัดบวรนิเวศฯ ให้
ความรู้ไว้ดังนี้

ภาระหน้าที่หรือการทำงานด้าน
คณะสงฆ์ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ
สังฆราชทรงเริ่มด้วยการเป็นครูสอนพระ
ปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมหรือนักธรรมและ
แผนกบาลีนับแต่ทรงสอบได้เป็นเปรียญ
ธรรม ๕ ประโยคและหลังจากสอบได้เปรียญ
ธรรม ๑ ประโยคแล้วก็เริ่มภาระหน้าที่ทางการ
คณะสงฆ์ด้านต่าง ๆ มากขึ้นตามลำดับ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ

เป็นผู้อำนวยการศึกษาสำนักเรียนวัดบวร
นิเวศวิหาร เมื่อทรงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส
วัดบวรนิเวศวิหารนับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้น
มาทรงมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นทั้งการอบรมสั่ง
สอนภิกษุสามเณรในฐานะทรงเป็นพระ
อุปัชฌาย์อาจารย์และทรงอบรมสั่งสอน
อุบาสกอุบาสิกา

การอบรมสั่งสอนภิกษุสามเณรใน
ฐานะที่ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์อาจารย์
ประเพณีที่ปฏิบัติสืบกันมาในวัดบวรนิเวศ
วิหารนับแต่ครั้งพระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อยังทรงผนวชอยู่ พระ
อุปัชฌาย์อาจารย์มีหน้าที่ต้องอบรมสั่งสอน
ศิษย์ของตนให้มีความรู้ความเข้าใจในพระ
ธรรมวินัยทั้งในด้านปริยัติและด้านปฏิบัติ ใน
ด้านปริยัติ คืออบรมสั่งสอนให้มีความรู้
ความเข้าใจในพระธรรมคำสอนของพระ
พุทธศาสนา ในด้านปฏิบัติ คือแนะนำและ
ฝึกหัดให้รู้จักปฏิบัติสมาธิกรรมฐานเพื่อรักษา
และขัดเกลาจิตใจจากกิเลสซึ่งยุคที่ทรงเป็น
เจ้าอาวาสก็ทรงปฏิบัติหน้าที่นี้ต่อเนื่องมา
โดยตลอด

กล่าวคือ ช่วงเข้าพรรษาซึ่งเป็นช่วง
เวลาที่มีภิกษุสามเณรบวชใหม่จำนวนมาก
ก็ได้ทรงให้การอบรมสั่งสอนภิกษุสามเณร
ใหม่เป็นประจำทุกวัน นับเป็นการให้การ
ศึกษาด้านปริยัติ ในวันพระและวันหลัง

วัน
สมา
ให้
แก่
กรร
เป็น
อบ
สอน
พร
อุบ
ร่วม
เป็น
ทั่ว
อุ
ใน
และ
การ
แบบ
ผู้
ก่อน
หัว
เทศ
ธรรม
ขึ้น
ใน
มา



วันพระทรงให้การอบรมเรื่องการฝึกปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน ทรงบรรยายธรรมที่เป็นการให้แนวปฏิบัติสมาธิกรรมฐานซึ่งเมื่อสมควรแก่เวลาแล้ว ทรงนำฝึกนั่งปฏิบัติสมาธิกรรมฐานคราวละประมาณ 15-20 นาที นับเป็นการให้การศึกษาด้านปฏิบัติ ส่วนการอบรมเรื่องการฝึกปฏิบัติสมาธิกรรมฐานมีสอนตลอดทั้งปี ไม่ได้จำกัดเฉพาะในพรรษาเท่านั้นและยังเปิดโอกาสให้อุบาสกอุบาสิกาผู้สนใจทั่วไปได้เข้าร่วมฟังและร่วมฝึกปฏิบัติด้วย

นอกจากนี้การปฏิบัติภารกิจที่นับว่าเป็นการให้การศึกษาศาสนาพุทธศาสนาแก่คนทั่วไปอีกอย่างหนึ่งคือ การเทศน์ในพระอุโบสถ ที่ทรงปฏิบัติเป็นกิจวัตรคือการเทศน์ในพระอุโบสถทุกวันพระ ขึ้น/แรม 15 ค่ำ และ ในการเทศน์แต่ละครั้งทรงมีการเตรียมการเป็นอย่างดีโดยวิธีการดังกล่าวนี้ทรงได้แบบอย่างมาจากสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ ผู้ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ของพระองค์ โดยก่อนวันจะทรงเทศน์ ทรงพิจารณาเลือกหัวข้อธรรมจากพระไตรปิฎกว่า จะทรงเทศน์เรื่องอะไร แล้วทรงจดบันทึกหัวข้อธรรมหรือพุทธภาษิตบทนั้นมาทบทวนจนขึ้นใจ หลังท้าวตราบวณต์ก่อนจะเข้าจำวัดในคืนวันนั้นจะนำเอาหัวข้อธรรมที่เตรียมไว้มาไตร่ตรองว่าธรรมแต่ละข้อมีความหมายว่า

อย่างไร มีกระบวนการอย่างไร เกี่ยวโยงกันอย่างไรจนเข้าใจแจ่มแจ้งในพระทัยตั้งแต่ต้นจนจบ เท่ากับทรงลงเทศน์ให้พระองค์เอง ฟังก่อนแล้วจึงทรงนำไปเทศน์ให้คนอื่นฟังต่อไป

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นพระนักปฏิบัติหรือที่นิยมเรียกกันเป็นสามัญทั่วไปว่า พระกรรมฐานพระองค์หนึ่ง ผลงานทางพระพุทธศาสนาของพระองค์นับได้ว่ามีความสมบูรณ์พร้อมเป็นองค์ความรู้ที่มีความชัดเจนทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ เพราะเป็นองค์ความรู้ที่ถูกกลั่นกรองออกมาจากความรู้ความเข้าใจที่มีทฤษฎีเป็นฐานและมีการปฏิบัติด้วยพระองค์เองเป็นเครื่องตรวจสอบเทียบเคียงเป็นผลให้องค์ความรู้ที่พระองค์แสดงออกมาทั้งในผลงานที่เป็น บทพระนิพนธ์ ผลงานที่เป็นการเทศนาสั่งสอนในโอกาสต่าง ๆ มีความลึกซึ้ง ชัดเจน เข้าใจง่ายซึ่งในผลงานที่ควรแก่การนำมากล่าวในที่นี้เพื่อเป็นแบบอย่างแห่งการสร้างองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนามีทั้งในด้านปริยัติและในด้านปฏิบัติ แบ่งได้เป็นด้านวิชาการและด้านการสั่งสอนเผยแผ่

สมเด็จพระสังฆราชทรงเริ่มสร้างผลงานทางวิชาการมาตั้งแต่ยังทรงเป็นพระเปรียญโดยทรงนิพนธ์เรื่องทางพระพุทธ

ศา
นิตย
พระ
วิทย
แพร่
ผลง
ผลง
พระ
150

ทุก
การ
แต่
วิ
ทรง
ป
ห
ศา
ทั้ง
ยัง
ซึ่ง
ศา
ใช้
ตร
ของ
เข้า
เก
คุณ
พระ
ทศ



ศาสนาในลักษณะต่าง ๆ ลงพิมพ์เผยแพร่ใน นิตยสาร "ธรรมจักร" ซึ่งเป็นนิตยสารเผยแพร่ พระพุทธศาสนาของมูลนิธิมหามกุฏราช วิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พิมพ์เผยแพร่ในโอกาสต่าง ๆ บ้าง และได้ทรงสร้าง ผลงานด้านนี้อย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน ผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนาของ พระองค์จึงมีเป็นจำนวนมาก ไม่น้อยกว่า 150 เรื่องพระนิพนธ์

บทพระนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนา ทุกเรื่องล้วนทรงคุณค่า ในเชิงวิชาการ เพราะ การอธิบายคำสอนของพระพุทธศาสนาใน แต่ละเรื่องแต่ละประเด็น ทรงใช้การ วิเคราะห์วิจารณ์ไว้อย่างน่าสนใจ อย่างเช่น ทรงวิเคราะห์คำว่า **สัจจะ ธรรม ศาสนา ปัญญา** ทั้งในเชิงพหุชนะและในเชิงความ หมายซึ่งทำให้เราเข้าใจคำสอนของพระพุทธ ศาสนาได้ละเอียดและกว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งการวิเคราะห์ในหลาย ๆ เรื่องของพระองค์ ยังแสดงให้เห็นถึงพระทระณะและมุมมอง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผลจากทรงศึกษาพระพุทธ ศาสนาอย่างทั่วถึงลึกซึ้ง ประกอบกับการทรง ใช้วิจารณ์ญาณทั้งเชิงปริยัติและเชิงปฏิบัติ ตรวจสอบเทียบเคียงกันจึงทำให้ธรรมาธิบาย ของพระองค์มีความแจ่มแจ้ง กะทัดรัด และ เข้าใจง่าย

ในผลงานอันเป็นบทพระนิพนธ์ เกี่ยวกับคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ทรง คุณค่าในทางวิชาการได้แก่ **เรื่องลักษณะ พระพุทธศาสนา, สัมมาทิฎฐิ, โสฬสปัญหา, ทศปารมี ทศพิทธาธรรม ฯลฯ** พระนิพนธ์

ล้วนแสดงคำสอนชั้นสูงของพระพุทธศาสนา ซึ่งทรงนำมาอธิบายเชิงวิเคราะห์ทำให้เรา มองเห็นอรรถหรือความหมายของธรรมที่ พระพุทธศาสนาสอนทีละขั้น ๆ อย่างต่อ เนื่อง จนสามารถสร้างความเข้าใจในธรรม นั้น ๆ ได้ด้วยปัญญาของตนเอง เป็นต้น

นอกจากผลงานด้านพระนิพนธ์และ การสั่งสอนของพระองค์ได้ให้สิ่งที่มีคุณค่าทั้ง ต่อการศึกษาและประชาชนทั่วไป อีกด้าน หนึ่งคือ หลักหรือแนวทางการศึกษา พระพุทธศาสนาภาคปฏิบัติ ที่เรียกกันว่า **"การปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน"** พระนิพนธ์ เกี่ยวกับธรรมปฏิบัตินั้นนอกจากจะให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมหรือการ ปฏิบัติสมาธิกรรมฐานแล้ว ยังให้หลักการ ปฏิบัติหรือแนวปฏิบัติสมาธิกรรมฐานที่ผู้ สนใจทั่วไปสามารถนำไปศึกษาและฝึก ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

อีกทั้งทรงเป็นผู้ริเริ่มแนะนำเผยแพร่ ให้คนทุกระดับทั้งวัยเด็ก ผู้ใหญ่ สนใจฝึกหัด ปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน พร้อมทั้งทรงแนะนำ วิธีการฝึกหัดที่เหมาะสมแก่คนในวัยนั้น ๆ ซึ่งนับเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาจิตใจ พัฒนาจริยธรรมคุณธรรมซึ่งผลรวมคือ การ พัฒนาชีวิตของคนทุกระดับให้ดีขึ้น มีสุขขึ้น แนวพระดำริและแนวปฏิบัติดังกล่าวนี้ได้รับ การสานต่อกระทั่งเกิดเป็นความนิยมแพร่ หลายไปทั่วทั้งในสถานศึกษาและในหน่วย งานต่าง ๆ ทั่วไป.

ทิมวไรดี